

Servei d'Atenció Postadoptiva de Catalunya

INSTITUT CATALÀ DE L'ACOLLIMENT I
DE L'ADOPCIÓ.

Departament de Benestar i Família.

Generalitat de Catalunya.

CARLES BENET i DOMINGO

Un nou servei públic per a noves necessitats familiars

- L'augment de les adopcions internacionals a Catalunya constitueix un nou repte social que cal tenir en compte.
- Un servei especialitzat per a donar una resposta específica a aquestes noves realitats familiars.

L'Adopció en els últims 5 anys a Catalunya (2001-2005)

- 6.126 nens adoptats procedents de l'adopció internacional.
- 539 nen adoptats de Catalunya.
- 8.854 Certificats d'Idoneïtat emesos.
- 12.698 sol·licituds presentades.
- 15 ECAIS acreditades per a tramitat a més de 25 països.
- 14 associacions de famílies adoptives.

Alguns Factors explicatius

- Factors demogràfics.
- Factors bio-socials.
- Factors socio-cultural.
- Factors legals i administratius.
- Factors socio-familiars.

Factors demogràfics

- Factor molt ben estudiat per Inés Brancós en la seva investigació "Evolució de l'adopció internacional a Catalunya :reflexions des de la demografia" .Barcelona 2004.
- Des d'aquest factor s'explicaria l'augment de les sol·licituds d'adopció pel fet que en aquests últims anys hem estat i estem rebent sol·licituds de persones que pertanyent a la generació del Baby-boom dels anys 60 i principis dels 70.
- Si tenim en compte que l'interval d'edat més freqüent dels sol·licitants d'adopció és de 36 a 45 anys es d'esperar que aquest factor continuï influint durant alguns anys més en el nombre de sol·licituds.

Factors bio-socials

- En aquest moments a Cat. s'arriba molt tard a la maternitat/paternitat biològica per diferents raons socials i econòmiques.
- La constitució de la parella es tardana, es realitza per sobre dels 30 anys (inestabilitat laboral, dificultats en l'adquisició d'habitatge..), això fa que quan un vol ser pare biològic moltes vegades ja no pugui ser-ho. Molts cops s'arriba a temps a tenir un primer fill i difícilment a un segon (esterilitat secundària).
- Els nivells d'esterilitat/ infertilitat per aquestes raons i per molts altres motius han augmentat en aquests últims anys a Catalunya. Moltes parelles al final d'un dur camí de proves mèdiques frustrades arriben a l'adopció.

Factors socio-culturals

- Factors que tenen que veure amb una determinada “cultura de l’adopció”:
- La banalització del fet adoptiu. La creença socialment estesa de que tothom és vàlid per l’adopció i que millor estarà el nen aquí en qualsevol família que en el seu “pobre país”.
- “El dret a ser pare adoptiu”. La creença també socialment acceptada que l’adopció és un dret de l’adult. D’aquest dret molts cops neix un nivell d’exigència inapropiat (sobre el procés a seguir, sobre la salut del nen, sobre el país d’origen...).
- “De les necessitats del nen a les necessitats de l’adult”. L’adopció com a mecanisme per cobrir diferents necessitats de l’adult i com a solució màgica a múltiples problemes: des de la pobresa mundial, a l’infertilitat occidental, als problemes de parella, a la soledat, a la reivindicació social d’igualtat d’alguns col·lectius...
- L’adopció en l’actualitat passa a ser un acte socialment acceptat i valorat molt positivament, amb una forta carrega cultural.

Factors legals i administratius

- La legislació actual sobre adopció és de les més permissives del món: s'accepten sol·licituds de matrimonis, parelles de fet, persones soles i parelles homosexuals .
- Existeixen pocs límits ad. i legals per accedir a una adopció: no existeix límit d'edat superior, ni anys de convivència, no estan clars els criteris en quant a salut...
- El 98% de les sol·licituds que finalitzen el procés són declarades idònies per l'adopció, tan sols un 2% són no idonis.

Factors socio-familiars

- En aquests últims anys s'ha observat un cert canvi en el perfil de sol·licitants d'adopció. Els anomenats nous models de família.
- Abans de l'any 2000 la majoria de sol·licituds, entre un 70 i un 80%, corresponien a matrimonis sense fills. És a dir, la motivació principal era la d'ésser pares adoptius per impossibilitat de ser-ho biològicament. En l'actualitat aquest tipus de sol·licitud representen tan sols un 56%.
- Han augmentat altre tipus de sol·licitants d'adopció (nous models familiars): parelles amb fills biològics, famílies reconstituïdes, persones soles, parelles que desitgen adoptar com a primera opció, parelles homosexuals.
- En totes elles serà important saber quina motivació real els porta a l'adopció. Sabem que el tipus de motivació determinarà en gran mesura el tipus de vinculació amb el fill adoptiu.

Perfil dels sol·licitants d'adopció(2001-2005)

- El nucli familiar més freqüent és el constituït per un:
  - Matrimoni (82'4%)
  - 36 a 45 anys (61'3%)
  - de 4 a 10 anys de convivència (55'5%)
  - Sense fills (56%)
  - Estudis superiors (47'7%)

Perfil del sol·licitants d'adopció (persones soles)

- El nucli monoparental més freqüent està constituït per una **dona** (89'9%), entre 36 i 45 anys d'edat amb estudis superiors i sense fills.
- El nucli format per un **home** sol ha passat d'un 5% a duplicar-se el seu percentatge (10%) de l'any 2004 al 2005.
- La sol·licituds formalitzades per una persona sola és el tipus de família que major increment (160%) han sofert en aquests últims anys (2000-2005).

Perfil dels sol·licitants d'adopció (homosexuals)

- 25 parelles homosexuals han realitzat sol·licituds a l'ICAA: 21 d'adopció de nens de Cat., 3 per acolliments familiars i 1 per adopció internacional.
- El 72% de les parelles sol·licitants són de dos homes i la resta de parelles de dos dones.
- La situació ad. d'aquestes sol·licituds: 7 de baixa, 7 estan en estudi i 11 estan en llista d'espera per assignació de nen de cat.
- 50% de les parelles de dos dones tenen + de 10 anys de convivència i el 74% de les parelles d'homes entre 4 i 10 anys .
- L'interval d'edat + freqüent entre els homes és entre 25 i 35 i entre les dones entre 36 i 45 anys.

Perfil del nen adoptat (2001-2005)

- El 92% són nens d'adopció internacional.
- El 75% procedeixen de 2 països: 31% de Rússia i 44% de Xina.
- El 65% són nenes (Xina) i el 35% nens (Rússia).
- El 88% són nens menors de 4 a. El 10% de 4 a 8 anys i el 2% són majors de 9 a.
- El 80% no superen els 5 anys d'estada al nostre país, per tan la majoria no superen els 10 anys d'edat, el que fa preveure que dintre de pocs anys tindrem una població adoptiva adolescent important.

Servei d'Atenció Postadoptiva. Objectius

- Ser un recurs d'ajuda per a les famílies adoptives mitjançant l'orientació i l'assessorament tècnic especialitzat.
- Ser un recurs de prevenció, que la seva actuació eviti la cronificació de situacions de risc pel desenvolupament integral del nen adoptat.
- Conèixer de primera ma la realitat de l'adopció (quines dificultats apareixent, quins recursos es necessiten, que cal modificar de la preparació...)

Servei d'Atenció Postadoptiva. Professionals

- Tècnics de l'ICAA + tècnics de 4 ICIF coordinats i supervisats per una comissió tècnica.
- Això suposa tenir a disposició del Servei a més de 25 professionals experts en adopció per intervenir en qualsevol moment i situació que requereixi la postadopció.

Servei d'Atenció Postadoptiva. Fases d'implementació

- 1ª Fase (juny2005-Decembre2005): fase de prova.
- 2ª Fase (gener2006-decembre2006): fase d'implementació a tot el territori.
- 3ª Fase (gener2007): inici del servei d'acompanyament i ajut en la recerca dels orígens per part de les persones adoptades. Processos de mediació entre l'adoptat i la família biològica.

Servei d'Atenció Postadoptiva.

Anàlisi demandes rebudes (juny2005-juny2006)

- 72 consultes d'orientació i assessorament rebudes de famílies adoptives i de persones adoptades.
- El 80% de les consultes foren resoltes en 1 sola entretrevista. El 8% en 2 entrevistes i el 12% restant en 3 o més entrevistes.
- El 18% d'aquestes demandes foren derivades posteriorment a altres serveis especialitzats de tractament.
- La majoria de les demandes ja havien consultat anteriorment a altres serveis. Algunes d'elles amb un llarg recorregut per diferents professionals.

Servei d'Atenció Postadoptiva.

País de procedència de les demandes ateses.

- 79% d'adopció internacional. 21% d'infants de Catalunya.
- Adopció internacional: 50% països de l'Europa de l'Est, 33% de països asiàtics, 10% de països sud-americans i 7% de països africans.

Servei d'Atenció Postadoptiva.

Anàlisi dels motius de consulta

- 40% per dificultats d'adaptació a l'àmbit familiar.
- 26'5% per dificultats de conducta i de relació.
- 11'5 per dificultats d'adaptació a l'àmbit escolar.
- 22% per dificultats en l'abordatge de la revelació i la recerca dels orígens.

Servei d'Atenció Postadoptiva.

Moments del cicle vital amb més demanda.

- Moments inicials de l'adopció.
- Moments de crisi familiar: divorci, mort d'algun familiar, nova adopció...
- Adolescència .
- Altres moments de l'adoptat jove: inici de l'autonomia personal, en el moment de ser pares, de formar la seva pròpia família, mort dels pares adoptius...

Servei d'Atenció Postadoptiva.

Algunes reflexions.

- Les adopcions són un bon recurs per a la protecció de la infància i la majoria d'elles funcionen bé amb les normals i esperades dificultats i crisis.
- Un bon servei d'atenció postadoptiva és aquell que davant les dificultats i crisis presentades per les famílies adoptives tan sols actua com a pont que faciliti el canvi a través dels propis recursos de la família, potenciant l'autonomia i la normalitat.

- L'adopció ha de garantir una vinculació-filiació estable i segura que permeti el desenvolupament integral del nen. Quan la vinculació no és possible és quan l'adopció fracassa.
- El nen adoptat ha de formar part al 100% de la historia i de la dinàmica de la família adoptiva. El sentiment de pertinença a la família adoptiva a d'existir, el nen adoptat necessita sentir que pertany a aquesta família.
- Quan l'adopció no funciona es que els pares han tractat d'educar i no de ser pares.

- Es important com a factor de prevenció la formació/preparació dels futurs pares adoptius durant tot el procés previ a l'adopció (abans i després de CI), preparació portada a terme per tècnics especialistes en adopció amb la participació tant de famílies adoptives com de persones adoptades que puguin aportar les seves experiències.

- Les famílies que presenten certes dificultats en la seva adopció també poden presentar certa desconfiança i por cap a els professionals, davant la possibilitat de que es qüestionï de nou la seva idoneïtat com a pares adoptius.
- Els pares adoptius són persones que se senten observats pels tècnics, per la seva pròpia família i per la societat en general. Des del Servei d'Atenció Postadoptiva hem de transmetre un missatge de confiança i de normalitat cap a elles. L'adopció no és un procés fàcil i és perfectament normal que puguin sorgir dificultats.